

по-четверте, правомірно було б на держіспиті (як етапному підсумку знань) враховувати і результати попередньої успішності з цих дисциплін, що орієнтувало б студентів на більш відповідальне їхнє ставлення до навчання на перших курсах. Це також — один з принципів дидактики.

Відповідно до приведених аргументів, сформуємо наші конкретні пропозиції щодо можливого поліпшення ситуації на «ДЕКовському фронті». Це стосується, зокрема, структури екзаменаційних завдань та системи оцінювання.

Отже, структура білета може включати:

— 6 питань-завдань, з них 2 питання з політекономії (як ядра економтеорії) і по одному питанню з мікро- та макроекономіки; п'ятим і шостим завданням могли б бути тести з двох останніх дисциплін, оскільки вони більш формалізовані ніж політекономія;

— виділені чотири теоретичних питання мають бути сформульовані за змістом більш об'ємно і охоплювати блоки часткових споріднених питань, що дозволить перевірити не просто завчені чи списані постулати, а розуміння студентом достатньо загальної навчальної проблеми.

Всі шість завдань (питань) оцінюються за 10-бальною шкалою (з 5-ти бальним кроком): 10 балів; 5 балів; 0 балів, як це прийнято на денній формі навчання.

Оцінка виставляється згідно існуючої нині шкали оцінювання, виходячи з максимуму — 60 балів, а мінімуму — 30 балів.

Результати попередньої успішності підсумовуються, виходячи з середньоарифметичних результатів з 3-х дисциплін: п'ятірка — 40 балів; 4,5 — 35 балів; четвірка — 30 балів; 3,5 — 25 балів; трійка — 20 балів.

Термін виконання державного іспиту встановити 2,5 астрономічні години, тобто 30 хв. на одне питання і по 15 хвилин на тест. Думається, що такий ліміт часу дисциплінує й мобілізує студента на іспиті.

О. С. Бойчук, ст. викл.
кафедри педагогіки та психології

РІЗНОМАНІТНІСТЬ ФОРМ КОНТРОЛЮ ЯК ДИДАКТИЧНА УМОВА РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ (НА ПРИКЛАДІ ВИКЛАДАННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН)

Серед ключових термінів, які найбільш точно характеризують модернізаційні процеси в системі освіти сучасної України, чи не чільне місце належить «особистісній орієнтації» навчально-виховного процесу. Поминаючи всі філософські, соціологічні й

педагогічні аспекти цього важливого поняття, ми звернемо увагу лише на два інші: 1) частину його психологічного виміру; 2) глобалізаційний контекст того now, що міститься в ньому.

Розпочнемо з другого. Сьогодення не лише Європи, а й світу відзначається зниженням міждержавних бар'єрів для руху найбільш кваліфікованої робочої сили і поступовим формуванням спершу великих регіональних, а пізніше — всесвітнього ринку праці для володарів дипломів менеджера, науковця, інженера чи лікаря. Наприкінці XX ст. постійно зростало число випадків, коли на престижні місця праці оголошувався міжнародний конкурс, наслідки якого нерідко вражали всіх. Вакансії часто заповнювали не представники білої раси зі США чи Великобританії, а пакистанці, кенійці чи малайзійці.

Як відомо, розвинені країни Європи з 1999 р. дуже активізували створення інтегрованого європейського простору вищої освіти і наукових досліджень — Болонський процес, до якого з певним запізненням рухається і Україна. Проголошена мета процесу — узгодження змісту навчання і номенклатури дипломів разом з повним «відкриттям» систем освіти і наукових пошуків для рівноправної участі у них всієї молоді та всіх інтелектуальних сил країн-учасників. На цьому шляху Європа сподівається максимально інтенсивно використати «інтелект Старого Світу» для спільного блага і користі. Невдовзі призначення ректором університету країни А громадянина країни Б, навчання у країні В тисяч громадян країни Д, відсотків 30% яких так і залишаться в ній для роботи, стане не унікальним явищем, а щоденною нормою життя інтегрованої Європи і запорукою її економічних і соціальних успіхів.

Тому не лише західноєвропейські, але й українські університети мають готувати студентів до діяльності у міжнародному конкурентному середовищі, до змагання за робочі місця зі своїми ровесниками з багатьох країн, до формування міцних навичок самооцінювання та виграшу різноманітних професійних і психологічних тестувань.

З огляду на сказане вище, особистісна орієнтація нашої освіти стає подвійно своєчасною і перспективною. Особливо у тому разі, коли ми всі намагатимемося вдосконалити і розширити інструментарій оцінювання, перейти від фронтально-масового до глибокого індивідуалізованого педагогічного і професійного вимірювання. Цей шлях не лише є передумовою нашого приєднання до Болонського процесу, а й майбутніх успіхів випускників українських університетів на відкритих ринках праці Європи і всього світу.

Психолого-педагогічні дисципліни надають широкі можливості реалізації принципу особистісного підходу у навчанні шляхом урізноманітнення форм та методів контролю. Провідна роль емоційно-оцінювальної сфери особистості була визначена численними опитуваннями студентів I—III курсів обліково-економічного факультету. Саме це є підставою для планування викладачем такої системи контролю, яка б сприяла розвитку адекватності самооцінки студента. Основним механізмом розвитку ми визначаємо процес інтеріоризації — перехід зовнішніх функцій у внутрішні шляхом виконання студентами спершу дидактичних тестів, запропонованих викладачем (репродуктивна стадія і зовнішнє оцінювання), взаємооцінювання студентами студентів під контролем викладача і на останньому етапі (вищому творчому рівні) — самостійне створення дидактичних тестів із шкалою оцінок.

Особистісно-орієнтоване викладання передбачає розгортання активності студентської аудиторії в оцінюванні діяльності викладача у різноманітних формах. Як показав досвід, найдоцільнішим є попереднє опитування очікувань студентів і анкетування наприкінці курсу з подальшим аналізом отриманих результатів та обговоренням зі студентами можливих шляхів істотного поліпшення навчального процесу, вибору методів і засобів викладання та ін.

А. Ю. Брегеда, д-р філософії,
завідувач кафедри політології та соціології

АКТИВІЗАЦІЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ В ПРОЦЕСІ ЧИТАННЯ ЛЕКЦІЙ З КУРСУ «ПОЛІТОЛОГІЯ»

У викладача вищої школи є величезна кількість форм і засобів передачі інформації для студентів в процесі навчання: підручники, навчальні посібники, теле- і відеоапаратура, комп'ютер і т. ін. Але слово викладача, його жива мова — були, є і будуть стояти над усіма різноманітними засобами навчального процесу, об'єднуючи, координуючи та скеровуючи їх. Провідною формою навчання студентів у вищій школі була і залишається лекція. Як засвідчує педагогічний досвід, саме лекція закладає основи знань студентів, формує ставлення до цих знань, вказує на шляхи і способи їх отримання. У вузівській лекції наукова теорія повинна знаходити зв'язок із суспільною практикою, лекція повинна формувати у студентів не тільки наукові знання, а й наукові переконання. Призначення лекції полягає в тому, щоб організувати творчу думку студентів, активізувати їх роздуми над тією чи іншою